

ΤΟ ΒΗΜΑ

Κώστας Φωτάκης: Ταμείο με προίκα €300 εκ. για έρευνα-νέους επιστήμονες

Ο αναπληρωτής υπουργός Έρευνας και Καινοτομίας μιλά στο Βήμα της Κυριακής

«Για να πετύχουμε και ερευνητικά κέντρα μπορεί να αποτελέσουν πόλους έλξης νέων ερευνητών αλλά και καταξιωμένων επιστημόνων λέει ο κ. Κ. Φωτάκης»

Τροπικά εκατομμύρια ευρώ για την έρευνα και τη στήριξη νέων επιστημόνων θα δοθούν από την κυβέρνηση τη διετία 2016-17. Τα ερευνητικά που αφορούντα προκείμενα είναι δύο: ποί θα βρεθούν τόσα χρήματα και ποί θα δοθούν συγκεκριμένα. Ο αναπληρωτής υπουργός Έρευνας και Καινοτομίας, **Κώστας Φωτάκης** απαντά εύλογα και στα δύο: «Λίμωρος πόρο μέσα των προγραμμάτων των κοινοτικών κονδυλίων και χρηματοδοτούμε εργαλεία της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων». Θα διεδοθούν δε σε υποτροφίες και στη έρευνα νέων ερευνητών σε προ και μετα-διδακτορικό επίπεδο και την προώθηση στρατηγικών σχεδίων ανάπτυξης των ακαδημαϊκών και ερευνητικών ιδρυμάτων.

Η ελίτα για τη χώρα, όπως είναι προφανές, βρίσκεται στη νέα γενιά και ο κ. Φωτάκης μιλώντας στο «Βήμα» εξηγεί τη πρόθεσή του:

Ο τόμος της έρευνας είναι κομβικής σημασίας για την ανάπτυξη της χώρας. Υπάρχει εκδοτικό, νομικό πλαίσιο και η θέληση για τη σύνδεση ερευνητικών κέντρων και ΑΕΙ, συνεργεία που θα προσελκύει εταιρείες επενδύοντα στη χώρα μας;

«Η έρευνα βρίσκεται ψηλά στην κυβερνητική σκέψη από μαζί με την υγεία και την παιδεία αναμένεται να δώσει ευκαιρίες και προοπτική την επόμενη ημέρα μετά την κρίση. Η διαμόρφωση ενός ενιαίου χάρου έρευνας και πακέτος με την ανάπτυξη δράσεων που προάγουν την ουσιαστική ώριμηση μεταξύ των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων και των ερευνητικών κέντρων βρίσκεται στο επίκεντρο αυτής της προσπάθειας. Το αναμενόμενο είναι η βέλτεστη αξιοποίηση, ο καλύτερος συνδυασμός του ανθρώπινου δυναμικού και των ερευνητικών υποδομών, πράγμα που αναμένεται να οδηγήσει σε μεγάλη προστιθέμενη επιστημονική και οικονομική αξία. Υπάρχει ήδη το θεσμικό πλαίσιο προς την κατεύθυνση αυτή το οποίο θα ενισχυθεί σημαντικά με τη νομοθετική πρωτοβουλία που έχουμε σχεδιάσει».

Αυτό με κάνει να αναρωτιέμαι εάν, για παράδειγμα, κάποιος ερευνητής ανακαλύψει μια νέα φαρμακευτική ουσία, μπορεί να ολοκληρώσει την έρευνά του στο ΣΕΕΕ και να την εμπορευτεί διεθνώς από εδώ;

«Το ζήτημα της αξιοποίησης της πνευματικής ιδιοκτησίας των ερευνητών είναι ιδιαίτερα σημαντικό και σκοπός μας είναι να αντιμετωπισθεί με βάση τα ευρωπαϊκά πρότυπα. Το βήμα θα αντιμετωπισθεί συνολικά στον σχεδιαζόμενο νόμο-πλαίσιο για την έρευνα και την καινοτομία».

Πώς μπορεί να συνδεθούν ο πολιτισμός, η έρευνα και η τεχνολογία στη χώρα;

«Ο πολιτισμός και η πολιτισμική κληρονομιά αποτελούν καίριο συγκρατικό πλεονέκτημα της χώρας. Για τον λόγο αυτόν στο σχεδιαστικό του ΣΕΕ, δηλαδή του νέου ΕΣΠΑ (κοινωνικά κονδύλια), έχει ληφθεί πρόνοια για την ανάπτυξη μιας εμβληματικής δράσης με τίτλο Πολιτιστική Καινοτομία, Έρευνα και Τεχνολογία, η οποία αποσκοπεί στη δημιουργία συνεργασιών μεταξύ κοινοτικών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον πολιτισμικό, ερευνητικών κέντρων και ακαδημαϊκών ιδρυμάτων που πρωτοστατούν διεθνώς στον τομέα αυτόν και φορέων πολιτισμού στην εσωτερική της χώρα, όπως μουσείων, αρχαιολογικών ανασκαφών. Αυτές οι κοινοπραξίες θα αναμένεται να αναπτύξουν πρωτοβουλίες που θα αναδείξουν ακόμη περισσότερο τα πολιτισμικά αγαθά της χώρας και θα περνούν μηνύματα όπως αυτό της διασύνδεσης της αρχαίας με τη σύγχρονη Ελλάδα. Η εμβληματική αυτή δράση σχεδιάζεται σε συνεργασία με το υπουργείο Πολιτισμού και θα περιλαμβάνει την ανάπτυξη κοινών ερευνητικών εργαστηρίων μυστηρίων με ερευνητικούς φορείς, τη δημιουργία και πρόβωση σε ανανεώσιμες ανασκαφές, νέες τεχνολογίες στη συντήρηση έργων τέχνης και αρχαιοτήτων και άλλα».

Η χώρα μας διαθέτει εξαιρετικό επιστημονικό δυναμικό και τουλάχιστον 50.000, όπως έδειξε πρόσφατη έρευνα του «Βήματος», νέους και νέες κατόχους διδακτορικών τίτλων υψηλής εξειδίκευσης, οι οποίοι είναι άνεργοι ή υποαπασχολημένοι. Πώς μπορούν οι νέοι αυτόν να αξιοποιηθούν στη χώρα μας;

«Η προσέλκυση μας στο θέμα αυτό θα βασισθεί σε δύο σκέλη. Πρώτον, στη δημιουργία θέσεων εργασίας για νέους επιστήμονες που επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν στον χώρο της έρευνας. Στόχος όμως θα είναι και η ανάδειξη της δημοσιονομικής τους. Αυτό όμως δεν αρκεί. Χρειάζεται και η ύπαρξη των κατάλληλων ερευνητικών δομών, οι οποίες θα είναι ελαστικές για έρευνα και επιστημονική εργασία. Για τον λόγο αυτόν θα πρέπει να τονωθούν ποσοτικά θέσεις σε ακαδημαϊκά ιδρύματα και ερευνητικά κέντρα, που μπορεί να αποτελέσουν πόλους έλξης νέων ερευνητών αλλά και καταξιωμένων επιστημόνων».

Συγκεκριμένα, ποιες αλλαγές σχεδιάζετε για τη λειτουργία των ερευνητικών κέντρων;

«Οι αλλαγές που σχεδιάζουμε θα συνδεθούν σε πρώτη φάση με θεσμικές και νομοθετικές παρεμβάσεις που εξασφαλίζουν την εύρυθμη λειτουργία των κέντρων και αποτελεσματικό το δυναμικό που υπάρχει με στόχο την επιβολή της επιστημονικής ποιότητας και της αριστείας. Αρχικά θα κατατεθούν νομοθετικές ρυθμίσεις που αντιμετωπίζουν ελλείψεις θέματα τα οποία δημοσιογράφησαν με τον ισχύοντα προϋπολογισμό 4310/2014. Με τις ρυθμίσεις αυτές αναμένεται ακριβώς αυτός ο νόμος και προκύπτει μετά το οποίο θα εξασφαλιστούν η δημοκρατική διακυβέρνηση των ερευνητικών κέντρων και τον περιορισμό τυχόν αυθαιρεσιών, ενώ θα βελτιστούν οι συνθήκες εργασίας για νέους επιστήμονες και θα απολυτοποιούνται τους κανόνες υλοποίησης των ερευνητικών προγραμμάτων του ΕΣΠΑ. Παράλληλα, θα μπουν οι βάσεις για έναν επόμενο νόμο-πλαίσιο μακράς πνοής για την έρευνα και Καινοτομία».

Τι θα περιλαμβάνει;

«Ο νόμος αυτός θα αντιμετωπίσει ολιστικά το ζήτημα της υγείας σύνδεσης της έρευνας με την παραγωγή, χωρίς τις στρεβλώσεις που απορρέουν από μηχανισμούς και ιδεολογικές προσγγίσεις που αποβλέπουν αποκλειστικά στη χρησιμοποίηση και οδύνη στην εμπλοκοποιητικότητα της γνώσης, αγνοώντας τη σημασία των ερευνητικών αποτελεσμάτων που προκύπτουν ως αποτέλεσμα επιστημονικής παρέμβασης. Τέτοια αποτελέσματα, όπως έχει αποδειχθεί ιστορικά, έχουν κεντρικό ρόλο στην ανάπτυξη και στον μετασχηματισμό της πραγματικής οικονομίας. Αντίθετα, αποκλειστικά χρηστικό τύπου προσηγορικής λειτουργίας τελικά ανασταλτικά για την ανάπτυξη υγιούς επιχειρηματικότητας, την οποία υποβιβάζει ότι εξυμνηρούμε».

Πείτε μας περισσότερες λεπτομέρειες για τη δημιουργία του ανεξάρτητου Ταμείου για τη χρηματοδότηση της έρευνας. Πότε θα λειτουργήσει και πώς θα χρηματοδοτηθεί. Θα προβλέπει υποτροφίες για φοιτητές και πώς θα διοικείται;

«Σχεδιάζουμε ένα ανεξάρτητο Ταμείο Έρευνας και Ανάπτυξης το οποίο θα είναι εφορμημένο αποκλειστικά με τη χρηματοδότηση της έρευνας στα ερευνητικά κέντρα, τα ακαδημαϊκά ιδρύματα και την καινοτομία επιχειρηματικότητας. Το Ταμείο θα βασιστεί στα κυρίαρχα δημόσια και ιδιωτικά πόρους. Οι δημόσιοι πόροι σχεδιάζονται να προέρχονται κυρίως από το ΣΕΕ και οι ιδιωτικοί πόροι θα διακρίνονται κυρίως από χρηματοδοτούμε εργαλεία της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων. Η διοίκηση του Ταμείου σχεδιάζεται να είναι ανεξάρτητη από την πολιτική εξουσία και να διασφαλιστεί αμεμπτος, αοιμήτως και διαφανείς διαδικασίες χρηματοδότησης της έρευνας. Το Ταμείο θα λειτουργήσει με κανόνες αυλότητας που θα ανταποκρίνονται στη δυναμική που δίνει την έρευνα ενώ ταυτόχρονα θα εξασφαλιστούν το δημόσιο συμφέρον».

Σε πρώτη φάση προβλέπουμε στη μείωση πόρων ύψους περίπου 300 εκατ. ευρώ για τη διετία 2016-2017 που θα στοχεύουν στη στήριξη της ποιότητας έρευνας, νέων ερευνητών σε προ και μετα-διδακτορικό επίπεδο και την προώθηση στρατηγικών σχεδίων ανάπτυξης των ακαδημαϊκών και ερευνητικών ιδρυμάτων. Παράλληλα, σε δεύτερη φάση από άλλους πόρους του Ταμείου θα διαμορφωθούν οι συνθήκες για τη στήριξη της καινοτομίας επιχειρηματικότητας, μέσω κεφαλαίων συγχρηματοδότησης και η μείωση του κόστους του χρήματος με την παροχή χρηματοδοτών δανείων σε νεοφυείς και καινοτόμες επιχειρήσεις.

Η δημιουργία του Ταμείου και η ανάπτυξη συνδυασμών για τη λειτουργία του αναμένεται να κάνει τη διαφορά, να επιφέρει τη ριζική αναμόρφωση της έρευνας σε δημόσιους φορείς και της επιχειρήσεις και να διευκολύνει την ανάπτυξη μιας προσηγορικής Οικονομίας της Γνώσης, η οποία θα συνενεργήσει ουσιαστικά στην παραγωγή καινοτομίας αναγκαζόχρηστη της χώρας. Βεβαίως η εμπέδωση ενός τέτοιου επιχειρηματισμού, που για εμάς αποτελεί μια μεγάλη πρόκληση, θα εκτείνεται πέραν της προγραμματικής περιόδου που λήγει το 2020 και φερόμαστε να αναμενόμενη όη η έρευνα να αποτελέσει μελλοντικά πύλινα ανάπτυξης για τη χώρα, θέλια στον ανδροβιολογικό τομέα, τη ναυτική και τον τουρισμό».

Ο κ. Κώστας Φωτάκης είναι αναπληρωτής υπουργός έρευνας και καινοτομίας.